

Редакція:

01.12.1999

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ
ГОЛОВНИЙ ДЕРЖАВНИЙ САНІТАРНИЙ ЛІКАР УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Головного державного
санітарного лікаря України
від 1 грудня 1999 р. N 40

ДЕРЖАВНІ САНІТАРНІ ПРАВИЛА по обладнанню та експлуатації засобів малої механізації для сільськогосподарського виробництва ДСП 3.3.2.040-99

ГАЛУЗЬ ЗАСТОСУВАННЯ

Санітарні правила є обов'язковими для усіх підприємств, об'єднань, організацій, зайнятих проектуванням, виготовленням та ремонтом засобів малої механізації незалежно від їх відомчого підпорядкування і форми власності.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Дані Санітарні правила регламентують основні вимоги безпеки до конструювання засобів малої механізації (малогабаритних тракторів, двовісних та одновісних мотоблоків), машин та знаряддя до них (далі - машин) для сільськогосподарського виробництва та умов праці при їх експлуатації.

1.2. Санітарні правила поширюються на всі види засобів малої механізації, які проектується, виготовляються, а також виходять із ремонту.

1.3. Органи державного санітарного нагляду керуються Санітарними правилами при здійсненні попереджувального та поточного санітарного нагляду.

1.4. Галузеві нормативні документи повинні бути приведені у відповідність до вимог цих Санітарних правил протягом 6 місяців після їх введення в дію.

1.5. Строк вступу в дію Санітарних правил установлюється з моменту їх затвердження.

2. ВИМОГИ ДО РОБОЧОГО МІСЦЯ ТА ОРГАНІВ КЕРУВАННЯ

2.1. Для безпеки та зручного входу та виходу з робочого місця, якщо останнє розташоване на висоті 550 мм від опорної поверхні, трактори повинні бути забезпечені опорами (підніжками), а також поручнями (перилами, ручками). При опорі ноги оператора на підніжок останній не повинен переміщуватися відносно поручня більш як на 10 мм. Підніжки та поручні повинні знаходитися в межах габаритів машини.

2.2. Розміри засобів доступу на робоче місце повинні відповідати значенням, наведеним у таблиці 1.

Таблиця 1 Регламентовані значення засобів доступу оператора на робоче місце

ПОКАЗНИКИ	Регламентовані значення
Відстань по висоті від площини опорної поверхні підніжки або першої сходинки до поверхні землі, мм	400
Ширина опорної поверхні підніжки (сходинки), мм	200
Глибина опорної поверхні підніжки (сходинки), мм	200
Відстань по висоті між підніжками (сходинками), а також між останньою сходинкою і порогом прорізу кабіни, мм	200
Довжина частини поручня, що охоплюється рукою, мм	250
Діаметр поручня, мм	20
Відстань між конструкціями та поручнем, мм	80
Відстань між елементами робочого місця, які забезпечують вільний простір для проходу оператора до сидіння (при середньому за регулюванням положенні), мм	350
Висота перил від опорної поверхні, мм	1000

2.3. Підніжки (східці) повинні бути металеві з рифами, висотою від 1 до 2,5 мм або виготовлені відповідно до ГОСТ 8568-77.

2.4. Двовісні та одновісні трактори з транспортним візком повинні бути обладнані підресореним стаціонарним або відкидним сидінням (по можливості зі спинкою) та опорами підніжки. Ергономічні вимоги до робочого місця та органів керування за ГОСТ 12.2.032-78 та ГОСТ 12.2.033-78.

2.5. Усі нерегульовані розмірні параметри сидіння та інші елементи робочого крісла, які встановлюються на малогабаритних тракторах та машинах, повинні відповідати значенням, наведеним у таблиці 2.

Таблиця 2 Регламентовані значення лінійних елементів сидіння та його розмірів

Елементи сидіння	Регламентовані значення
Висота місця посадки над підлогою при середньому за регулюванням положенні сидіння, мм	430
Ширина подушки сидіння, мм	400 - 500
Глибина (довжина) подушки сидіння, мм	380 - 400
Кут нахилу передньої частини подушки сидіння вниз по відношенню до горизонталі, (град.)	0 - 5
Висота спинки, мм	400
Ширина спинки, мм	400
Висота підлокітників над поверхнею сидіння, мм	230
Довжина підлокітників, мм	250
Ширина підлокітників, мм	80

2.6. Покриття сидінь, спинки та підлокітників повинно відповідати вимогам ГОСТ 12.1.017-84.

2.7. Зона робочого (вільного) простору між конструкцією механізму та ногами оператора, який переміщується за машиною, повинна бути не менше 300 мм за глибиною, 800 мм за висотою та 600 мм за шириною.

2.8. Максимальна робоча швидкість машини, що керується оператором, який йде поруч, не повинна перевищувати 4 км/год.

2.9. В межах зон оптимальної досяжності розміщуються найбільш важливі органи керування та такі, якими користуються постійно.

В зоні легкої досяжності розміщуються органи точного керування, а також такі, якими користуються часто (1 - 3 рази за хвилину).

В межах зон досяжності допускається розмішувати органи, якими користуються рідко (5 - 10 разів за зміну) та періодично (не більше 5 - 10 разів за зміну).

2.10. У випадку, коли оператор іде поряд з мобільною машиною, для керування ногою допускається одночасне застосування не більше однієї педалі. Педаль розміщується в зоні зорового спостереження на межі зони досягнення ніг оператора при його рівномірному русі за (поряд з) машиною. Переміщення педалі не повинно перевищувати 80 мм, а її опорна поверхня повинна виключати зісковзування ніг і мати ширину не менше 200 мм.

2.11. На кожній рукоятці утримання машини допускається розміщення не більше двох органів керування.

2.12. Основні органи керування повинні бути уніфіковані за розміщенням, формою та призначенням і відповідати вимогам ГОСТ 21753-76 та ГОСТ 12.2.003-74. Рукоятки утримання та керування машиною оператором, що йде поряд, повинні мати регулювання по висоті над опорною поверхнею в залежності від зросту оператора.

2.13. Вимоги до органів керування за формою, розмірами, безпекою та зручністю для роботи - відповідно ГОСТ 12.2.019-86.

2.14. Рульове колесо, важелі керування та педалі не повинні заважати входу оператора на робоче місце та виходу, а також вільному переміщенню ніг при керуванні.

2.15. Люфт рульового колеса повинен бути не більше 25 (град).

2.16. Відстань між краями площадок педаль, що розміщуються поруч і не блокуються, повинна бути в межах (50 - 100) мм, а тих, що блокуються - (5 - 20) мм.

2.17. Способи приведення у дію органів керування повинні відповідати додатку 2 ГОСТ 12.2.120-88.

2.18. Рукоятки повніші виготовлятися із матеріалів з низькою теплопровідністю.

2.19. Відстань між рукоятками суміжних органів керування повинна бути не менш 50 мм, а при неможливості візуального контролю - 15 мм.

2.20. На пульті керування повинні бути розміщені схеми та надписи, які показують послідовність операцій з органами керування.

2.21. Аварійні органи керування повинні розміщуватися в зонах досяжності моторного поля, при цьому необхідно передбачити спеціальні засоби запобігання її самовільному або випадковому виключенню відповідно ГОСТ 12.2.003-74.

2.22. Робочі місця повинні бути захищені від забруднення викидами ґрунту і технологічних матеріалів.

2.23. Машина повинна мати футляр для аптечки першої допомоги та термос для питної води місткістю 3 л.

2.24. Мінітрактори, робота яких передбачається в полі, на вимогу замовника, повинні обладнуватись тентом для захисту від сонця та опадів.

2.25. Зусилля, які докладаються до органів керування малогабаритних тракторів, повинні відповідати значенням, наведеним у таблиці 3.

Таблиця 3

Назва органу керування	Спосіб дії Оператора	Напрямок переміщення	Зусилля для органів переміщення керування	
			Ножне керування, Н, не більше як	Ручне керування, Н, не більше як
Важіль подачі палива	Приведення в дію переважно правою рукою	Переміщення вперед та вгору і (чи) вперед і в бік площини, паралельної поздовжній осі, для збільшення кількості обертів колінчастого валу	-	30
Педаль подачі палива	Приведення в дію стопою або носком стопи правої ноги	Переміщення натискуванням уперед і (чи) вниз для збільшення кількості обертів колінчастого валу	60	-
Рульове колесо (руль)	Приведення в дію обома руками	Обертання рульового колеса	-	50
Педаль гальм	Приведення в дію правою ногою	Переміщення натисканням вперед і (чи) вниз під час гальмування	200	-
Клавіша гальм	Приводиться в дію пальцями правої руки	Притискання до упору під час гальмування	-	10
Педаль гальма з	Приводиться в	Переміщення	160	-

автоматичним фіксатором	дію правою ногою	натисканням вперед і (чи) вниз під час гальмування		
Важіль стоянкового гальма	Приведення в дію правою або лівою рукою	Переміщення дією натягання під час гальмування	-	160
Педаль муфти зчеплення	Приведення в дію лівою рукою	Переміщення натисканням вперед-вниз для відключення муфти	120	-
Клавіш муфти зчеплення	Приведення в дію лівою рукою	Переміщення натисканням до упору	-	10

2.26. Зусилля на рукоятках при переключенні машини з виключений двигуном.

2.27. Величина разових зусиль при технологічному і технічному обслуговуванні і ремонтних роботах не повинна перевищувати 200 Н.

3. ДОПУСТИМІ РІВНІ ШУМУ ТА ВІБРАЦІЇ

3.1. Рівні звуку на робочих місцях не повинні перевищувати значень, наведених у таблиці 4.

Таблиця 4 Допустимі рівні шуму на робочих місцях

Рівні звукового тиску (дБ) в октавних смугах з середньгеометричними частотами, Гц									Рівні звуку (дБА) та еквівалентні рівні звуку (дБАекв)
31,5	63	125	250	500	1000	2000	4000	8000	80
107	95	87	82	78	75	73	71	69	

3.2. Рівні загальної вібрації на сидіннях, а також рівні локальної вібрації на органах керування не повинні перевищувати значень, наведених у таблицях 5, 6.

Таблиця 5 Загальна вібрація на сидінні або робочий площадці

Середньо-	Нормативні значення віброприскорення
-----------	--------------------------------------

геометричні частоти октавних смуг, Гц	м/кв. с				дБ			
	в 1/3 окт.		в 1/1 окт.		в 1/3 окт.		в 1/1 окт.	
	Zз	Xз, Yз	Zз	Xз, Yз	Zз	Xз, Yз	Zз	Xз, Yз
0,8	0,71	0,224			67	57		
1,0	0,63	0,224	1,10	0,39	66	57	71	62
1,25	0,56	0,224			65	57		
1,6	0,50	0,224			64	57		
2,0	0,45	0,224	0,8	0,4	63	57	68	62
2,5	0,40	0,280			62	59		
3,15	0,355	0,355			61	61		
4,0	0,315	0,450	0,56	0,8	60	63	63	68
5,0	0,315	0,56			60	65		
6,3	0,315	0,710			60	67		
8,0	0,315	0,900	0,56	1,62	60	69	65	74
10,0	0,40	1,12			62	71		
12,5	0,50	1,40			64	73		
16,0	0,63	1,80	1,13	3,21	66	75	71	80
20,0	0,80	2,24			68	77		
25,0	1,0	2,80			70	79		
31,5	1,25	3,55	2,25	6,3	72	81	77	86
40,0	1,60	4,50			74	83		
50,0	2,00	5,60			76	85		
63,0	2,50	7,10	4,5	12,5	78	87	83	92
80,0	3,15	9,00			80	89		
Коректовані та еквівалентні коректовані	0,441	0,134	0,56	0,4	63	60	65	62

значення та їх рівні								
----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Середньо-геометричні частоти октавних смуг, Гц	Нормативні значення віброшвидкості							
	-2 м/с * 10				дБ			
	в 1/3 окт.		в 1/1 окт.		в 1/3 окт.		в 1/1 окт.	
	Zз	Хз, Yз	Zз	Хз, Yз	Zз	Хз, Yз	Zз	Хз, Yз
0,8	14,0	4,5			129	119		
1,0	10,00	3,5	20,0	6,3	126	117	132	122
1,25	7,10	2,8			123	115		
1,6	5,0	2,2			120	113		
2,0	3,5	1,8	7,1	3,5	117	111	123	117
2,5	2,5	1,8			114	111		
3,15	1,8	1,8			111	111		
4,0	1,25	1,8	2,5	3,2	108	111	114	116
5,0	1,005	1,8			106	111		
6,3	0,805	1,8			104	111		
8,0	0,63	1,8	1,3	3,2	102	111	108	116
10,0	0,63	1,8			102	111		
12,5	0,63	1,8			102	111		
16,0	0,63	1,8	1,1	3,2	102	111	108	116
20,0	0,63	1,8			102	111		
25,0	0,63	1,8			102	111		
31,5	0,63	1,8	1,1	3,2	102	111	107	116
40,0	0,63	1,8			102	111		
50,0	0,63	1,8			102	111		
63,0	0,63	1,8	1,1	3,2	102	111	107	116
80,0	0,63	1,8			102	111		

Коректовані та еквівалентні коректовані значення та їх рівні	0,888	2,52	1,1	3,2	105	114	107	116
--	-------	------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Таблиця 6 Допустимі рівні локальної вібрації на органах керування

Середньо-геометричні частоти октавних смуг, Гц	Нормативні значення в напрямленнях			
	віброприскорення		віброшвидкості	
	м / кв. с	дБ	-2 м/с * 10	дБ
8,0	1,4	73	2,8	115
16,0	1,4	73	1,4	109
31,5	2,7	79	1,4	109
63	5,4	85	1,4	109
125	10,7	91	1,4	109
250	21,3	97	1,4	109
500	42,5	103	1,4	109
1000	85,0	109	1,4	109
Коректовані та еквівалентні коректовані значення та їх рівні	2,0	76	2,0	112

4. ВИМОГИ ДО ПОВІТРЯ РОБОЧОЇ ЗОНИ

4.1. Контроль повітряного середовища на робочому місці повинен здійснюватись з урахуванням виду палива, яке використовується:

а) бензині А-72, А-76, А-ДЗ тощо - визначаються концентрації вуглеводнів аліфатичних граничних С₁ - С₁₀ (в перерахунку на С ГДК - 300 мг/куб. м), вуглецю (II) оксид (ГДК - 20 мг/куб. м), азоту оксиди (в перерахунку на NO₂ ГДК - 2 мг/куб. м); при

застосуванні етилованого бензину додатково визначаються концентрації свинцю (ГДК - 0,01/0,007 мг/куб. м);

б) метилований бензин та чистий метанол - вуглеводнів аліфатичних граничних $C_1 - C_{10}$ в перерахунку на С, вуглецю (II) оксид, азоту оксиди (в перерахунку на NO_2), метанолу (ГДК - 5 мг/куб. м), формальдегіду (ГДК - 0,5 мг/куб. м);

в) дизельне паливо - вуглеводнів аліфатичних граничних $C_1 - C_{10}$ (в перерахунку на С), вуглецю (II) оксид, азоту оксиди (в перерахунку на NO_2), меркаптанів (ГДК - 1 мг/куб. м), акролеїну (ГДК - 0,2 мг/куб. м).

4.2. Концентрація пилу в зоні дихання оператора не повинна перевищувати значень, наведених у таблиці 7.

Таблиця 7 Гранично допустимі концентрації (ГДК) окремих видів пилу

Вид пилу	ГДК, мг/куб. м	Клас небезпеки
1. Пил з вмістом кремнію (IY) оксиду в концентрації:		
а) понад 70 %	1,0	3
б) від 10 до 70 %	2,0	4
в) від 2 до 10 %	4,0	4
2. Пил борошняний (з домішками кремнію (IY) оксиду менше 2 %)	6,0	4
3. Пил зерновий (незалежно від наявності кремнію (IY) оксиду)	4,0	4
4. Пил луб'яний, бавовняний, лляний та інші (з домішками кремнію (IY) оксиду понад 10 %)	2,0	4
5. Пил луб'яний, бавовняний, лляний та інші (з домішками кремнію (IY) оксиду від 2 до 10 %)	4,0	4
6. Пил луб'яний, бавовняний, лляний та інші (з домішками кремнію (IY) оксиду менше 2 %)	6,0	4
7. Пил тютюновий	3,0	3

4.3. Вміст пестицидів у повітрі виробничого середовища на робочому місці не повинен перевищувати допустимих концентрацій відповідно до діючого

законодавства.

При використанні мінеральних добрив необхідно дотримуватися вимог "Санітарних правил по зберіганню, транспортуванню та застосуванню мінеральних добрив у сільському господарстві" (N 1049-73).

5. ВИМОГИ ДО ОСВІТЛЕННЯ

5.1. Використовувати одновісні трактори у нічний час не дозволяється.

5.2. Мінітрактори, робота яких передбачається в темний період доби, повинні забезпечуватися приладами освітлення з переважною локалізацією світлового потоку на траєкторії руху на робочих органах та ділянках роботи, які знаходяться в полі зору оператора Рівні освітлення цих зон повинні бути не нижче вимог, наведених у таблиці 8.

Влаштувати приладів освітлення повинно забезпечувати рівномірність освітлення робочої зони та виключати осліплення працюючого.

Таблиця 8

Найменування об'єкта освітленості	Площина виміру освітленості	Рівень освітленості, лк
Ділянка в передній зоні огляду шириною захвату робочого органу і на відстані 10 м від нього	вертикальна	15
Ділянка в передній зоні огляду шириною 16 м на відстані 10 м від робочого органу	вертикальна	5
Передня зона огляду шириною захвату робочого органу і на відстані 20 м від нього	вертикальна	5
Робочі органи в полі зору	горизонтальна	15
Ділянка в задній зоні огляду шириною захвату робочого органу і на відстані 10 м від нього	вертикальна	15
Зона вивантаження (завантаження) технологічного продукту	горизонтальна	15
Пульт керування	горизонтальна	15

6. ВИМОГИ ДО ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ

6.1. Загальні вимоги безпеки до конструкції, складання, ремонту, технічного обслуговування і транспортування мобільних засобів малої механізації та агрегованих з ними робочих машин і обладнання, а також вимоги до електрообладнання засобів механізації з двигуном внутрішнього згорання та системою електрообладнання від акумуляторної батареї напругою до 42 в повинні відповідати ГОСТ 28708-90.

6.2. Кути поперечної статичної рівноваги для енерго-засобів в агрегаті з механізмами, що з ними агрегуються, повинні бути не більшими 30 (град.).

6.3. Експлуатаційна документація на машину повинна відповідати ГОСТ 2.601-68 та ГОСТ 2.607-72.

6.4. Виноградникові двовісні трактори повинні мати захист кабіни. Допускається за погодженням із споживачем замість захисної кабіни установлювати на ці трактори захисні каркаси, які обтягуються брезентом із забезпеченням необхідної оглядовості. Кабіни машини повинні обладнуватись плафонами внутрішнього освітлення з автономним включенням.

6.5. Трактори із захисними кабінами або каркасами повинні бути забезпечені прив'язними ремнями.

6.6. Мінітрактори повинні обладнуватись звуковим сигналом з включенням з робочого місця. Рівень звуку цього сигналу на відстані 1 м від трактора повинен перевищувати не менше ніж на 8 дБА зовнішній шум трактора.

6.7. Показники кількості палива повинні установлюватися на керування трактора, а в мотоблоку - на баці.

6.8. Випускні системи двигуна внутрішнього згорання повинні забезпечувати гасіння іскор у відпрацьованих газах до виходу в атмосферу. В місцях з'єднань прорив газів та іскор не допускається.

6.9. В огороженнях небезпечних вузлів повинна бути виключена можливість самочинного зміщення, а такі, що піднімаються, повинні мати спеціальні фіксатори.

6.10. Конструкція машин повинна виключати можливість підтікання (краплепадіння) мастила, палива, охолодних рідин, а також просипання або підтікання пестицидів та інших отруйних речовин.

6.11. Машини повинні мати пристрої або місця для запалювання при підйомі та для установки домкратів. Схеми запалювання повинні бути наведені на машині та вказані в експлуатаційній документації.

6.12. Трактори та машини повинні обладнуватись світовідбивачами, укомплектовуватись набором інструментів та приладів відповідно до заводської інструкції.

6.13. Технічний стан машин і знарядь та порядок їх експлуатації повинні відповідати вимогам інструкцій по експлуатації конкретних машин, ГОСТ 12.2.019-86, [Правил дорожнього руху](#).

- 6.14. Перед використанням машини повинні пройти обкатку та технічний огляд. Машини та знаряддя, які мають технічні несправності, до роботи не допускаються.
- 6.15. Зміну, регулювання та очистку робочих органів машини треба проводити тільки при вимкненому двигуні, а також після вжитих заходів, які запобігають випадковому опусканню або падінню робочих органів.
- 6.16. При проведенні робіт небезпечні ділянки робочої зони повинні позначатися знаками безпеки за ГОСТ 12.4.026-76.
- 6.17. Не допускається експлуатація машин та знарядь без передбачених конструкцією захисних огорожень. Внутрішні поверхні кожухів, які захищають частини машин, що обертаються, повинні фарбуватися у червоний сигнальний колір.
- 6.18. Машини, на яких нормативно-технічною документацією передбачено постійне робоче місце, повинні бути обладнані підніжками (східцями) з рифленою поверхнею для ніг та огороженням, поручнями, захисними парасолями або тентом із світлого водонепроникного матеріалу.
- 6.19. Агрегування машин та знарядь з трактором, а також переведення їх в транспортне положення слід проводити відповідно до вимог, вказаних в експлуатаційних документах.
- Допускається агрегування техніки з трактором вищого класу тяги, ніж трактори, які рекомендовані заводом-виготовлювачем.
- 6.20. При зчіплюванні трактора а причепними машинами необхідно зашплінтувати з'єднувальний пристрій. Причепа та напівпричепа слід додатково з'єднати а тягачем страхуючим ланцюгом або тросом.
- 6.21. При стоянці агрегату навісну машину потрібно опустити, а при ремонті під нею необхідно встановити надійну опору.

7. ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

- 7.1. При проведенні сільськогосподарських робіт необхідно використовувати засоби індивідуального захисту у відповідності з [Положенням про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту](#) (наказ Держнаглядохоронпраці України від 29.10.96 р. N 170, зареєстровано Мін'юстом України 18.11.96 р. N 667/1692).
- 7.2. Для захисту органів дихання від пилу доцільне використання легких респіраторів типу "Лепесток-5", "Лепесток-40", "Кама-40".
- 7.3. При роботі з малолеткими пестицидами необхідно використовувати протиаерозольні респіратори "Лепесток-200", "Снежок-К-Н", "Астра-2", Ф-62Ш, РПА-1.
- 7.4. При роботі з леткими пестицидами необхідно використовувати респіратори РПГ-67 з патронами А (органічні пестициди), В (кислі гази), Г (пестициди, які вмішують ртуть) або промислові протигази МКП марки А, В, Г. Можливе

використання також респіраторів універсальних РУ-60М, "Снежок-КУ-М", "Лепесток Алан" та протигазів МКПФ з фільтром.

7.5. При роботі з високолеткими пестицидами (обробка рослин в теплицях) краще за все застосовувати шлангові ізолюючі протигazi ПШ-1, ПШ-2.

7.6. Для захисту органа слуху від шуму слід застосовувати вкладиші типу ФПП-15Ш, "Беруши" або навушники типу ВЦНИИОТ-2М, "Киевские" та ін. Індивідуальні засоби захисту від шуму повинні відповідати вимогам ГОСТ 12.1.029-80 (СТ СЗВ 1928-79).

7.7. Для захисту рук від локальної вібрації слід застосовувати рукавиці з пружно-демпфуючими вкладишами, рукавиці та рукавички з м'якими надолонниками, пружно-демпфіруючі прокладки та пластини для обхоплення рукояток та деталей, які вібрують.

8. ВИМОГИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РЕЖИМУ ПРАЦІ ТА ВІДПОЧИНКУ

8.1. Тривалість робочого дня при використанні засобів малої механізації не повинна перевищувати 8 годин, а тривалість робочого тижня - 41 годину.

8.2. До роботи з засобами малої механізації, окрім малогабаритних тракторів і мотоблоків, можуть допускатися підлітки віком від 15 до 18 років під наглядом кваліфікованого спеціаліста-наставника. Тривалість робочого дня для осіб від 15 до 16 років не повинна перевищувати 4 години від 16 до 18 років - 6 годин.

8.3. При використанні праці підлітків слід враховувати [наказ МОЗ України N 59 від 22.03.96 р. "Про граничні норми перенесення та пересування вантажу підлітками"](#) (zareestrovano в Мін'юсті України N 183/1208 від 16 квітня 1996 р.).

8.4. Перерву на обід рекомендовано надавати через 3,5 - 4 години після початку роботи. Тривалість перерви 40 - 60 хвилин.

8.5. Для профілактики перевтоми протягом робочого дня рекомендовано застосовувати короткочасні перерви (5 - 7 хв.) та мікропаузи (2 - 3 хв.) для відпочинку та проведення спеціальних гімнастичних вправ на розслаблення м'язів плечового пояса, рук та ніг. Кількість таких- перерв може складати 7 - 10 для осіб до 50 років та 10 - 12 для підлітків та осіб старшого віку.

8.6. Використання осіб віком до 18 років на роботах, пов'язаних з застосуванням, транспортуванням та виготовленням розчинів пестицидів категорично забороняється.

8.7. В умовах арендного підряду та фермерського господарства до роботи на малогабаритних тракторах і мотоблоках можуть допускатися підлітки-юнаки, які досягли 17 років та мають посвідчення на право управління цими машинами, видане в установленому порядку. Тривалість робочого дня для таких осіб не повинна перевищувати 6 годин.

ПЕРЕЛІК СТАНДАРТІВ, НА ЯКІ Є ПОСИЛАННЯ У ТЕКСТІ

1. ГОСТ 28708-90 (СТ СЗВ 6875-87, 120 5395/2-81). Мобільні засоби малої механізації сільськогосподарських робіт. Загальні вимоги безпеки та конструкції.
 2. ГОСТ 28523-90. Мобільні засоби малої механізації сільськогосподарських робіт. Трактори малогабаритні. Типи та основні параметри.
 3. ГОСТ 12.1.003-83. ССБТ. Шум Загальні вимоги безпеки.
 4. ГОСТ 12.1.005-88. ССБТ. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до повітря робочої зони.
 5. ГОСТ 12.1.012-90. ССБТ. Вібраційна безпека. Загальні вимоги.
 6. ГОСТ 12.1.017-84. ССБТ. Вибуховопожежність нафтопродуктів та хімічних органічних продуктів. Номенклатура показників.
 7. ГОСТ 12.1.029-80 (СТ СЕВ 1928-79). ССБТ. Засоби та методи захисту від шуму. Класифікація.
 8. ГОСТ 12.2.003-90 (СТ СЕВ 1085-78). ССБТ. Обладнання виробниче. Загальні вимоги безпеки.
 9. ГОСТ 12.2.019-86. ССБТ. Трактори та машини самохідні сільськогосподарські. Загальні вимоги безпеки.
 10. ГОСТ 12.2.032-78. ССБТ. Робоче місце при виконанні робіт сидячи. Загальні ергономічні вимоги.
 11. ГОСТ 12.2.033-78. ССБТ. Робоче місце при виконанні робіт стоячи. Загальні ергономічні вимоги.
 12. ГОСТ 12.2.120-88. ССБТ. Кабіни та робочі місця операторів тракторів, самохідних будівельно-дорожніх машин, одновісних тягачів, кар'єрних самоскидів та самохідних сільськогосподарських машин. Загальні вимоги безпеки.
 13. ГОСТ 12.4.026-76. ССБТ. Кольори сигнальні та знаки безпеки.
 14. ГОСТ 2.601-68
 15. ГОСТ 2.607-72
 16. ГОСТ 8568-77
 17. ГОСТ 21753-76.
-